

Harminchét felvidéki község akciója a magyar nyelv hivatalos használatáért

PRAGA, nov. 14.

A magyar nemzeti párt a feleli járásban mozgalmat indított annak érdekében, hogy a hatóságoknál a magyar nyelv törvényben biztosított jogait a gyakorlati életben is megvalósítsák. Harminchét község kérvényt nyújtott be az igazságügy-miniszterhez, amelyben megállapítják, hogy a feleli járásbírók területén a magyar nemzeti kisebbség számaránya jóval felülhaladja a nyolcvan százalékot, tehát a magyarság van többségben. A járásbírók ennek ellenére az idezéseket, végzéseket és ítéleteket cseh nyelven adják ki, a telekönyvet is cseh nyelven vezeti és a bejegyzés megtörténtét tanúsító záradékot sem vezeti be az okirathoz magyar nyelven, hiába terjesztik elő az ilyen irányú kérvényeket magyarul. Minthogy a járásbíróknak az eljárás ellentétben áll az 1926. évi 17. számú kormányrendelettel, a feledek felkérlik az igazságügy-minisztert, hogy a törvénynek a nemzeti kisebbség jogaira vonatkozó intézkedését tartassa be.

Erőteljes kritika a BSZKRT-ről a fővárosi közgyűlésen

Szendy Károly polgármester elnöklésével csütörtökön délután folytatta a törvényhatósági bizottság a költségvetés tárgyalását. A Községi Élelmiszerüzem költségvetéséhez először Vass Imre szólt. Javasolta az üzem befolyásának megszüntetését az élelmiszerárak átvételére nézve, kívánta a luxuscikkekkel való kereskedelem feladását és az exporttevékenység megszüntetését.

Temesváry László ellentétes állásponton volt. Szociális szempontok miatt feltétlenül szükségesnek tartja az üzem addigig, amíg a munkaadókat és megállapítja, hogy jogszertien senki által sem kifogásolható, ha a fővárosi pályázatokon részt vesz az Élelmiszerüzem is. Az üzem különben nem foglalkozik luxuscikkekkel, hanem betölti árszabályozó hivatását. Ha a termelésben segíteni akarunk, ki kell bővíteni az üzem rádiusát. Be kellene rendezni a konzervgyárra is. Az üzem nincs monopolizált helyzetben, holott erre szociális szempontból feltétlenül szükség lenne.

Lévai Sándor (szóc. dem.) a nagymérvű élelmiszerdrágulással foglalkozott és azt követelte, hogy az Élelmiszerüzem erőteljesebben avatkozzék be a szűnni nem akaró drágasági folyamat letörésébe. A szociális feladatot végző üzemek sorozatát bővíteni kellene.

Bényi Károly a Községi Lóhúszem feladatairól szólt, azt hangoztatva, hogy ennek az intézménynek legelsőrendű kötelessége lenne a szegény néposztály olcsó hússal való ellátása. Klár Zoltán a hűtőházi berendezések fejlesztését sürgette.

A törvényhatósági bizottság ezután rátért a Községi Temetkezési Intézet költségvetésére. Halász Alfréd emlékeztetett azokra a súlyos áldozatokra, amelyekkel a főváros annakidején az intézetet alapította és tiltakozott az ellen, hogy ezt a monopóliumot különböző intézkedésekkel felborítsák.

A Községi Takarékpénztár Részvénytársaság költségvetéséhez Bocsáry-Spur Kálmán dr. szólt. A fővárosi telekértékesítési politikájáról szólt, azt hangoztatva, hogy a telekértékesítés elsősorban a Községi Takarékpénztár feladata.

Megkezdte a törvényhatósági bizottság a BSZKRT büdzséjének a tárgyalását is. Millok Sándor a villamosok drágítási terveiről beszélt és felvilágosított kért ezekre vonatkozóan a polgármestertől.

A szünet után Nemes Nagy Mihály dr. beszélt a hangoztatva, hogy higgadtan kell foglalkozni a fővárosnak ezzel a nagyjelentőségű és nagy értéket jelentő intézménnyel. Nem elég kritizálni, szidni a BSZKRT, hanem keresni kell a bajok forrását és a gyógyítás módszereit.

Lévai Sándor azt fejtette, hogy a közbeség ma megdöbbentéssel olvasta a lapok egy-egy betűt hirtudását, hogy a Beszkárt tarifadrágításra készül. Nem lehet reformnak nevezni azt, amely nem előrehaladást, hanem visszavetést jelent. A tarifadrágítás ellen tiltakozni kell, mert általános drágulást idézne elő és még jobban megnyomorítaná a lakosság amúgy is nehéz életét.

Vitéz Hajnóczky Béla dr. megállapítja, hogy a közlekedés jobb volt a magánvállalatok idején, mint ma. Most a közlekedés se nem jobb, se nem olcsóbb. A Beszkárt értékesítési alapját jobban kell dotálni, hogy a szükséges pótlásokat és beruházásokat könnyebben eszközöljék. A HÉV-tarifát leszállítást nem annyira megokolt, mert a HÉV relatíve lényegesen olcsóbb, mint a villamos. Kifogásolta, hogy a frontarcosokat az érvényben lévő kormányrendelet ellenére sem részesítik azokban az előnyökben az alkalmazásoknál és előléptésekkel, amely őket megilleti. Amidőn első beszédét elmondotta, azzal a kívánsággal fejezte be felszólalását, hogy a főváros vezetősége és ez a törvényhatósági bizottság érje meg azt, hogy Nagybudapest újra Nagymagyarország fővárosa legyen. (Taps és éljenzés.)

Farkas Zoltán dr. a közlekedési mizériá-

kat tárta fel. Mohaupo Gyula a Kisváthegyi közlekedésének rendezését kérte.

Tizenegy órakor az elnökölő Lamotte Ká-

rolly alpolgármester a tárgyalást félbeszakította és a költségvetési vita folytatását pénteken délután öt órára halasztotta.

Elkészült az új hortobágyi víztároló medence

Hétmillió köbméter vizet ad az új víztároló, amely első fejezete a tiszántúli öntözőhálózatnak

DEBRECEN, nov. 14.

A földművelésügyi minisztérium, Debrecen város és az Alsószabolcsi Armentesítő Társulat 120.000 pengős költséggel víztároló medencét építtetett, melyben a Hortobágy folyó őszi és tavaszi áradásait gyűjtik össze és a hortobágyi csárda közelében 907 holdat fognak öntözni vele. Ezenkívül Mátán százholdas területén öntözési mintatelepet létesítenek.

Csütörtökön volt a víztároló medence átvétele, amelyen a földművelésügyi minisztérium, Debrecen város, az Alsószabolcsi Armentesítő Társulat és az érdekeltek képviselői jelentek meg. Povázasz Pál műszaki tanácsos, a debreceni kulturális hivatal vezetője ismertette a vízmű építésének egyes mozzanatait. Ezzel a hatalmas alkotással hétmillió köbméter vizet lehet felhasználni öntözési célra. Ezenkívül duzzasztógát segítségével

a Hortobágy folyó medrében is tárolhatják a vizet. Úttörő munka ez a víztároló medence, melynek nyomán újabb hasonló művek létesíthetők.

Zöld József dr. helyettes polgármester beszédében rámutatott arra, hogy ez csak a kezdet, első fejezete a kormánytól származó hatalmas tervnek, melynek az a célja, hogy az egész Tiszántúlon kiépüljön az öntöző hálózat. Debrecen város a jövőben is minden erejével azon lesz, hogy a gazdasági és kulturális szempontból is rendkívül fontos hasonló művek létesítéséből kivége részét.

A megjelentek ezután bejárták a tároló medencét, melyet az inségesek munkájával építettek meg, a mai technika fejlettségi fokának megfelelő tökéletességgel. A tavasszal az öntözőmű már megkezdte működését.

Romlottak Pest vármegyében a közegészségi viszonyok

Pest vármegye közigazgatási bizottsága Karay-Kraker Kálmán főispán elnöklésével csütörtökön délelőtt ülést tartott, amelyen napirend előtt Székely György szólt fel, aki az upesti elizaposodott Dunaág kérdését tette szóvá. Ujpest — mint mondta — Budapest után a legnagyobb ipari város, pontos adófizető, azonban a város életét megbénítja az úgynevezett trianoni gát, amelyet nemzetközi hajózási érdekből emeltek és amely elvonta Ujpest mellől az élő Dunaágot. Ez a Dunaág 1922 óta elizaposodott, teljesen elapadt, úgy hogy már a kocsikkal való közlekedés is lehetetlenné vált. Előfordult, hogy egy külföldi hajó három és fél hónapig vesztegelt vízhiány miatt az upesti kikötőben. A gyárak vízellátása is egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. A szennyvizeknek hat hónap óta nincs lefolyásuk. A halálattani állomás feljelentése Ujpest városra egymásután kapja a pöröket, mert a szennyvíz megfertőzi a Duna vizét, ahol ezen a vidéken megszűnt a halászat. Most építik majd meg nyolcszáz ezer pengővel a vízszűrő készleket, holott három év múlva egy deci víz sem lesz, amit majd szűrni lehet. A fővárosnak, az államnak

és a megyének az érdekel itt összekapcsolódnak és a város a megye vezetőségétől várja ennek a problematikus helyzetnek a megoldását.

Erdélyi Lóránt alispán válaszában hangsúlyozta, hogy ez a gát nem trianoni gát, hanem a földművelésügyi minisztérium intézkedésére épült, mert a Duna-bizottság határozata értelmében biztosítani kellett a dunai hajóforgalmat. A gátat azonban nem akarták az upesti ág élővíz folyását megakadályozni, az elizaposodás azért történt meg, mert nem hagytak kaput a gáton. Konceálja, hogy együttesen kell megoldani a kérdést, azonban a kezdeményező lépést Ujpest városának kell megtennie. A főispán szerint is Ujpest képviselőtestületének kell a Dunaág rendezésére vonatkozó kívánságait a városnak határozott formában kifejeznie és a megyéhez juttatnia.

Ezután a bizottság tárgyalása folyamán különböző jelentések kerültek sorra.

Demcsa Pál dr. tisztifőorvos jelentése szerint a közegészségi viszonyok is romlottak a megye területén az elmúlt hónapban.

Sorozatos kudarcok Szentesen az ellenzéki pártok gyűlésein

Pallavicini György ögróf viharos kirohanásai a hordó tetejéről — A kerület nagy többsége a NEP-jelölt mellett

(A Budapesti Hírlap tudósítójának telefonjelentése.) A szentesi választási harc légkörében a mai nap nagyobb kilengést mutat. Pallavicini György ögróf, a legitimisták jelöltje, csütörtökön délután mondogta el programbeszédét, amely azonban sokkal inkább hasonlít a politikai acsarkodáshoz, mint egy komoly, figyelemre érdemes közéleti tényező megnyilatkozásához. Pallavicini György ögróf, úgy látszik, nem tudja megbocsátani Gömbös Gyulának, hogy a magyar nép már itélt felette akkor, amikor nem juttatott neki mandátumot a magyar parlamentben. A viharos politikai multú ögróf épp olyan szenvedélyesen támadta meg személyében a miniszterelnököt, mint amilyen közfelháborodást keltő módon bírálta a közelmúltban a magyar hadsereg kitűnő vezérkarát. Most látja csak a szentesi nép, mennyire igaz volt Gömbös Gyulának szentesi beszédében, amikor azt mondogta, hogy az ellenzéknek egyetlen programja van: le Gömbös Gyulával!

Pallavicini György ögróf a szentesi népgyűlésen ismét felállt arra a hordóra, amelyre a miniszterelnök vasárnapi beszédében célzást tett és példátlan demagógiával próbálta aláinni annak a Gömbös Gyulának tekintélyét, akiben a magyar nép hatalmas többsége az új Magyarország megteremtőjét látja.

Az ögróf új azonban nagyot csalatkozott számításában, amikor azt hitte, hogy a szentesi népnél megértésre és meghall-

gatásra talál a politikai handabandázással. Pallavicini szavának rég nincs súlya már a politikai életben, nem marad számára más hely, mint az a bizonyos hordó, amire Szentesen felállott. Hiába fogadtatott fel embereivel szegény nincstelen embereket, akikkel demokratikus érzésének dokumentálására csókoltatta ögrófi kezét, hogy ezzel is dokumentálja népszerűségét a tömeg előtt.

A józan szentesi nép, amely ma is rendíthetetlenül áll Gömbös Gyula mögött, az urnák előtt fogja megadni a méltó választ Pallavicini támadásaira. A szentesi választás eredményeinek konzekvenciáját remélhetőleg le fogja vonni, és a csúfos kudarc után, amelyik reá vár, végkép eltűnik a politikai életből.

A választási hadszíntér tegnapi frontján még egy ellenzéki programbeszéd is hangzott el. Dénes István tartott népgyűlést, amely azonban csúfos kudarcba fulladt. Mindössze hatvan főnyi hallgatóság volt kíváncsi programbeszédére. Az ellenzéki harcvonalon a legélesebb küzdelmet vívták egymással a pártok.

Elkeseredett, kétséggyig menő harc folyik közöttük. Mindegyik párt arra törek-

szik Pallavicini emberei, de ez a próbálkozás kudarcba fulladt, mert a másik ellenzéki jelölt, Nagy Pál emberei, erőszakkal zárták be az olvasóköröket Pallavicini György ögróf kortesei elől.

Hatezer ajánlása van eddig Várady Lászlónak

Annál egységesebben áll a Nemzeti Egyeség szervezete Várady László dr. hivatalos jelölt mellett. Ajánlásainak száma mára elérte a 6000-et, ami azt jelenti, hogy a választók 60 százaléka az ő jelöltségét támogatja. A választók száza és száza szívesen, az első jelentkező szóra önként írják alá ajánlási íveit, míg a ellenzéki oldalon dolgozó korteseknek szükségük van a választási raffineria minden cselvételére, de így is alig tudnak ajánlást szerezni. Egy nap áll még a pártok rendelkezésére, mert szombaton be kell nyújtani az ajánlásokat.

Képviselői beszámoló

Kelemen Kornél, a kunszentmiklósi kerület képviselője szerdán tartotta orgoványi beszámolóját, melyre az orgoványi puszták gazdái és hatalmas tömegben gyűlekezett össze. A beszámoló osztatlan tetszéssel kísért a népgyűlés közönsége, majd egyhangú határozattal táviratban üdvözölték Gömbös Gyula miniszterelnököt. A sikerült gyűlést az orgoványi NEP által rendezett közebéd követte.

A nagybaracskai petíció

A közigazgatási bíróság csütörtökön folytatta a nagybaracskai választókerületben megválasztott Teleki János gróf mandátuma ellen benyújtott petíció érdemleges tárgyalását. A tárgyalás elején Brückler Elemér dr. a megválasztott képviselő nevében ellenpetíciót terjesztett elő, amelynek során több konkrét adatot sorolt fel annak igazolására, hogy a kisebbségben maradt Moyses János és a pártja terrorizmusra való megfélemlítéssel a választók tömegét. Bejelentette, hogy Györgypusztán egy népgyűlés alkalmával Barna Ferenc kocsmájában Moysesék a választókat itatták. Több egyént már választási kihágás miatt el is ítéltek.

Partetics dr. ügyvéd tette meg észrevételeit az ellenpetícióra. Kifejtette, hogy az ellenzéki jelöltek a múltban kommunizmussal vádolták rendszerint, most az lett a divatos vád, hogy az ellenzéki jelölt terrorizál. Azok a választók panaszkodnak terror miatt, akik ezzel a NEP előtt akarják magukat mártírok gyanánt feltüntetni, hogy így igazolják a választás idején tanúsított magatartásukat. A leterrorizált választók mégis túlnyomórészt a NEP jelöltjére szavaztak. Az itatás vádjá alaptalan.

Bíróság elé kerülnek a Frontharcos Szövetség támadói

A frontharcosok vidéki és budapesti hivatalos szervezetei egymásután foglalnak állást a Szövetség egysége és harmóniája ellen irányuló különféle kísérletezőkkel szemben.

Az elmúlt napokban a Szövetség Országos Intézőbizottsága, majd pedig a budapesti és pestkörnyéki helyi alakulatok vezetőségei tartottak együttes értekezleteket és a legélesebb bírálat tárgyává tették azokat a próbálkozásokat, amelyekkel a frontharcos gondolatot és a Szövetség tagjainak összetartását akarták meggyengíteni. Az értekezleten különösen nagy felháborodást keltett az a hivatalos megállapítás, hogy a Szövetség és annak vezetőségének támadói között olyanok is voltak, akik nem is tartoznak a Szövetség tagjai közé, míg a másik részüket már kizárták.

Azok a vidéki frontharcos szervezetek, ahová a kísérletezők agitációja eljutott, táviratilag és írásban juttatták el az országos elnökséghez határozataikat, hogy nem hajlandók többé sorak közé fogadni vagy megtűrni az egység megbontóit és olyanokat, akik bizonyos politikai frakciók előretölt és az elmúlt választásokon levitélt főkortesei voltak, — bár hirdetik egyéni politikai érdektelenségüket. A Frontharcos Szövetség országos elnöksége semmiféle egyezkedési tárgyalásokba nem bocsátkozik és nem bocsátkozott, de még csak szóba sem áll azokkal, akik a világháború magyar hőseinek európai híru társadalmi egyesületét — akár a frontharcos gondolat lejárata árán is — céljaik elérésére akarták felhasználni. Egyébként a Szövetség ügyesse a vezetőség egyes vezetői tagjait és az egész Szövetséget is érintő rágalmozó és becsületsértő állításokért büntető feljelentést tett.